

Підтвердження обітниці

«Аврам впав на обличчя, і Бог говорив до нього, кажучи: Щодо мене, ось, мій завіт з тобою, і ти будеш батьком багатьох народів. І не буде більше називатися твоє ім'я Аврам, але ім'я твоє буде Авраам, бо Я зробив тебе батьком багатьох народів».
Буття 17:3-5

Записи Книги Буття мають велике значення для щирого дослідника Біблії. На її сторінках закладено основу Божого плану спасіння людини та остаточного благословення всіх родин землі. Тому нам варто уважно вивчити ці записи та їхню узгодженість з усім біблійним текстом. У нашому нинішньому розгляді ми зосередимося на 16, 17 та 18 розділах Книги Буття.

У цих трьох розділах, вивчаючи Божі стосунки з Аврамом, якого пізніше назвали Авраамом, важливо пам'ятати про Божу обітницю щодо «нащадка». Аврам мав мати нащадка, який посідав би важливе місце в Божому плані. Коли ця обітниця була вперше дана патріарху, його дружина Сарай, яку пізніше назвали Сарою, була бездітною. Проте вони обоє вірили Божій обіцянці і терпляче чекали на народження дитини. Однак дитина не з'являлася. Буття 16:1

Це було довге очікування. По-перше, минув час від дачі обіцянки до смерті батька Аврама, Тераха, безпосередньо перед тим, як вони увійшли до землі Ханаанської. Тепер минуло ще

десять років, а дитини все ще не було. Сара, окрім того, що була безплідною, була вже в похилому віці, і її віра в те, що вона стане матір'ю обіцяного насіння, почала слабшати. Мабуть, вона все ще вірила в Божий план щодо насіння, але почала сумніватися, чи є Його волею, щоб саме вона стала матір'ю.

Розмірковуючи над цим і бажаючи, по можливості, співпрацювати з Господом, вона запропонувала Авраму, щоб її служниця Агар стала матір'ю дитини для нього. За сучасними християнськими стандартами це можна було б вважати неетичним вчинком, але, мабуть, у той час це не вважалось непристойним. У будь-якому разі, ні Сара, ні Аврам не були за це покарані Господом, хоча Він і не визнав дитину від цього союзу обіцяним нащадком. Буття 16:2, 3

Однак з природної точки зору пропозиція Сарі не виявилася задовільним вирішенням справи. Досить несподівано для Сарі, як тільки Агар дізналася, що вона народить дитину, вона почала зневажати свою господиню. У ті часи здатність мати дітей дуже цінувалася, і, очевидно, Агар почала відчувати, що вона значно перевершує Сару, і поводитися відповідно. Буття 16:4

Сара повідомила про ситуацію Авраму, вигукнувши: «Нехай моя провина буде на тобі», намагаючись таким чином звинуватити Аврама в такому повороті подій. (Буття 16:5). Цілком можливо, що Сара спочатку сподівалася, що в разі народження дитини у Агари вона якимось чином стане її прийомною матір'ю, а Агара відступить, не претендуючи на права

материнства. Тепер, однак, Сара зрозуміла з поведінки Агарі, що на таку домовленість не було ніякої надії, тож вона усвідомила, що було нерозумно пропонувати цей спосіб, щоб отримати нащадка для Аврама.

Аврам також усвідомив, що справи йдуть не так, як вони сподівалися, тож, виявляючи вірність Сарі, він дозволив їй поводитися з Агарою так, як вона вважала за потрібне. Згідно з Книгою Буття 16:6, Сарай суворо поведилася з Агарою, ймовірно, збільшивши її обов'язки та завдання. Деякі історики стверджують, що згідно із законами, які діяли на той час, було б незаконно продати Агару і таким чином позбутися її. Можливо, саме тому її навантаження було збільшено, з надією, що вона покине господарство і втече, що вона й зробила.

Бог втручається

У цей момент Господь втрутився у справу. Його ангел, або посланець, знайшов Агару «біля джерела на дорозі до Шуру». Шуру — це назва великої укріпленої стіни, що відокремлювала Єгипет від Ханаану. Очевидно, Агара намагалася повернутися до свого народу в Єгипті; але Господь втрутився і через свого ангела наказав їй повернутися і підкорятися своїй господині. Буття 16:7-9

Тоді ангел виголосив дивовижне пророцтво. «Ангел Господній сказав їй: Я надзвичайно розмножу твоє потомство, що його не можна буде перелічити через його численність. ... Ось, ти вагітна і народиш сина, і назвеш його Ісмаїлом, бо Господь почув твоє страждання». (Буття 16:10,

11) Історики, здається, цілком згодні з тим, що значна частина населення арабських країн Близького Сходу є нащадками Ісмаїла.

Хагар була дуже вражена візитом ангела Господнього. Криниця, біля якої ангел її знайшов, називалася Беер-Лахай-Рої, що в перекладі з івриту означає «Криниця Того, Хто бачить мене». Агар, здається, усвідомила, що Господь пильнував за нею і що, хоча вона втекла від Аврама та Сарі, вона не змогла втекти від Бога Аврама. Вона повернулася до своєї господині, і з часом народився Ісмаїл. Буття 16:13-16

У цьому досвіді був урок і для Сарі, і, зрештою, для всіх, хто прагне служити Господу. Це урок про те, що нічого не досягнеш, намагаючись втекти від випробувань або силою відігнати їх від себе. Недостатня віра Сарі принесла в її життя важке випробування, і вона думала позбутися його, змусивши Агару втекти. Однак Господь повернув їй цей досвід. Ймовірно, цей досвід пом'якшив також ставлення Агари. У будь-якому разі, біблійний запис вказує, що після цього дві жінки жили разом протягом 15–17 років.

Підтвердження Божого завіту

Минуло тринадцять років, і в Буття 17:1 ми читаємо: «Коли Авраму було дев'яносто дев'ять років, Господь з'явився Авраму і сказав йому: Я є Бог Всемогутній; ходи переді Мною і будь досконалий». Боже твердження, що Аврам повинен бути «досконалим», правильніше було б перекласти як «повноцінним» або «праведним». Аврам був представником грішного і вмираючого роду, і досконалість поведінки була цілком поза

межами його можливостей. Проте він міг бути праведним перед Господом. Це можливо для всього Божого народу, і нічого меншого, ніж це, не є прийнятним для Господа.

У Буття 17:2-8 Бог повторив Авраму завіт, який Він раніше уклав, і докладніше роз'яснив деякі його особливості. Відповідно до важливості значень, пов'язаних з іменами у зв'язку з розгортанням Божого задуму, Господь змінив ім'я Аврама, що означає «високоповажний батько», на Авраам, що означає «батько безлічі». Первісна формулювання завіту гарантувало благословення всім народам через обіцяне насіння, але в цих віршах Господь розширює цю думку, обіцяючи, що Авраам буде «батьком багатьох народів», які таким чином будуть благословенні. Термін «батько» означає «той, хто дарує життя», і це був Божий спосіб пояснити, що благословення, яке народи отримують через насіння Авраама, буде благословенням життя.

Апостол Павло цитує цю обіцянку і вказує, що всі, хто виявляє «віру Авраама» в обіцянки, які Бог дав йому, тим самим стають гідними бути його «нащадками» (Римлянам 4:16-18). Деякі з цих нащадків будуть земними, а деякі — небесними, але важлива істина, яку підкреслює Павло, полягає в тому, що не обов'язково бути природним нащадком Авраама, щоб бути частиною його нащадків.

«З тебе вийдуть царі», — обіцяв Бог Аврааму (Буття 17:6). Століття потому царі ізраїльського народу походили з роду Авраама. Однак головне виконання цієї обіцянки пов'язане з духовним насінням Авраама — Ісусом, Головою, та

Церквою, Його тілом (; Галатів 3:16, 27-29; Колосян 1:18). Ісус буде Царем царів, а Його Церква буде царювати разом з Ним як царі протягом тисячі років. Об'явлення 5:10; 20:6

У Буття 17:8 сказано, що хоча Авраам у той час мешкав у Ханаані, він був «чужинцем», або прихоськом, у цій землі. Авраам помер, не заволодівши землею, яку Бог обіцяв йому; Ісаак та Яків також не заволоділи цією землею. (Євреїв 11:8-10,13). Проте нащадки Авраама на землі отримують цю землю, коли вони будуть відроджені до життя у воскресінні. Дуже важливо пам'ятати про вічну перспективу Бога під час вивчення Його Слова, щоб не впасти в плутанину та помилку у наших спробах визначити, як виконуються деякі з Його обіцянок.

Обрізання — знак Божого завіту

У Буття 17:10-14 Божі настанови Аврааму щодо обрізання були дані як «знак завіту» між ними. Павло говорить про обрізання як про «знак» віри, яку Авраам уже виявив щодо Бога та Його обіцянок, і для всіх тих, хто йде тими самими слідами віри. Римлянам 4:11,12

У Новому Завіті обрізання використовується як символ щирості серця та чистоти намірів. Це майже та сама думка, що міститься у словах Господа до Авраама про те, що він має бути «праведним». Хоча духовне насіння Авраама не покликане дотримуватися буквального обряду обрізання, його закликають обрізати свої серця та відкинути всі нечистоти плоті. Павло писав: «Обрізання — це обрізання серця, у дусі, а не за буквою (); чия похвала не від людей, а від Бога».

«Ви обрізані обрізанням, зробленим не руками, у відкиданні тіла гріхів плоті через обрізання Христа». Римлянам 2:29; Колосянам 2:11

Доречно, що знаком всеосяжного Авраамового Завіту є обрізання. Якщо взяти до уваги новозавітне пояснення значення обрізання, то це означає, що ніхто не отримає благословень, обіцяних за Авраамовим Завітом, окрім як на основі чистоти серця та мотивів перед Господом і непохитної віри в Його обіцянки та праведність Його законів.

Зміна імені Сари

Повертаючись до Буття 17, у віршах 15 і 16 Господь відкриває Аврааму, що ім'я Сари має бути змінене на Сара — що означає «шляхетна жінка», оскільки вона мала стати матір'ю царів. Апостол Павло пояснює, чому Господь вважає Сару матір'ю царів, зазначаючи, що це тому, що вона символізує завіт, за яким розвивається духовне насіння Авраама. Таким чином, Сара є матір'ю тих самих царів, символічним батьком яких є Авраам. Це ті царі, яких Павло називає «дітьми обітниць», які мають царювати тисячу років для благословення всіх родів землі. Галатів 4:22-31

Обіцяний Ісаак

Авраам мав велику віру в обіцянки Бога, але це була не досконала віра. Іноді вона хиталася, і один із таких випадків записаний у Буття 17:17,18. Незважаючи на безплідність Сари, Авраам мав віру, щоб повірити, коли Бог вперше дав йому обіцянку, що вона народить йому сина, бо тоді вона була набагато молодшою. Тепер же,

крім безплідності, їй було дев'яносто років. Коли Господь сказав йому цього разу, що Сара народить сина, Авраам «впав на обличчя й засміявся».

Як вказує цей уривок, у своєму серці Авраам сумнівався, що таке може статися, і, підвівшись з землі, він благав Господа: «О, якби Ісмаїл міг жити перед Тобою!» — здається, саме така думка лежала в основі цього благання. Бог запевнив Авраама, що Ісмаїл буде жити і стане батьком великого народу; але що стосується обіцяного насіння, то Сара мала народити дитину, ім'я якої мало бути Ісаак, і він мав стати спадкоємцем завіту обіцянки. Буття 17:18-21

Ісаак мав народитися «в цей визначений час наступного року», як сказано у вірші 21. Це було пророцтво про час, яке мало значне значення для Авраама. Він чекав багато довгих років, щоб Бог виконав Свою обіцянку про нащадка, проте протягом усього цього часу не було жодних вказівок, дотепер, щодо того, як довго ще триватиме це очікування. Бог так само випробовував віру більшості свого народу через таке саме очікування. Учні запитали Ісуса після Його воскресіння: «Чи в цей час Ти відновиш царство Ізраїлю?» Ісус відповів: «Не вам знати часи та пори, які Отець поклав у Своїй владі». Дії 1:6,7

Часто, коли наближається час очікуваних подій, Господь відкриває таємницю Своїм слугам. Ной довгі роки працював над будівництвом ковчега, мабуть, не маючи чіткого уявлення про те, коли настане потоп, але врешті-решт Господь сказав: «Через сім днів Я зроблю так, що дощ проллється

на землю». (Буття 7:4). Так само й тепер щодо Авраама Господь сказав: «У цей визначений час наступного року». З огляду на те, що Авраам думав у своєму серці про малоімовірність того, що Сара народить йому сина, можливо, Господь дав йому цю конкретну інформацію, щоб зміцнити його віру.

У заключних віршах 17-го розділу книги Буття записано, що Авраам швидко підкорився вказівкам Господа щодо обрізання, «знаку завіту». «Того самого дня», як йдеться в оповіді, він обрізав усіх чоловіків у своєму домі, включаючи себе та свого сина Ісмаїла. (Буття 17:23-27). У Святому Письмі є багато свідчень того, що Господь цінує швидке послух. У випадку з Авраамом його швидкість також вказує на те, що його віра в Божу обіцянку щодо Сари була відновлена і що він бажав виконати кожну деталь, що стосувалася його частини в завіті.

Бог з'являється Аврааму

Мамре був амореєм, який раніше приєднався до Авраама, коли той рятував свого племінника Лота (Буття 14:13). У Буття 18:1 вираз «рівнини Мамре» очевидно означає рівнини, що належали Мамре, адже Авраам був лише приходьком у цій землі. Однак, судячи з усього, він був у дружніх стосунках з багатьма ханаанеями, такими як Мамре та інші.

«Господь з'явився» Аврааму, як зазначено в тексті, проте пізніше ця поява виявляється візитом «трьох чоловіків», які служили посланцями Господа. (Буття 18:2). Такий спосіб висловлювання досить часто вживається в Біблії,

коли йдеться про стосунки Господа з людьми. Жодна людина не могла побачити Бога і залишитися живою (Вихід 33:20). Однак, коли Він посилає Своїх посланців, Він очікує, що ті, кого вони відвідують, ставитимуться до них з повагою і враховуватимуть повідомлення, яке вони передають.

Ці «трое чоловіків», які відвідали Авраама, були ангелами — тобто духовними істотами — які матеріалізувалися, щоб мати змогу вільно розмовляти з патріархом. У Новому Завіті апостол Павло називає їх саме так і, по суті, наводить гостинність Авраама як приклад, гідний наслідування. «Не забувайте про гостинність до чужинців, бо завдяки цьому дехто, не знаючи того, приймав ангелів». Євреїв 13:2

Гостинність Авраама

Щоб зрозуміти велике бажання Авраама зробити так, щоб його несподівані гості почувалися як вдома, потрібно поставити себе на його місце. Адже він мешкав не на жвавій міській вулиці, де щодня проходять тисячі людей. Натомість він жив на «рівнинах» у наметі. Цілком можливо, що минали цілі дні, коли повз його намет не проходив жоден чужинець. А тут з'явилося трое, і все вказувало на те, що це були люди значної ваги.

На думку Авраама, це мала бути особлива подія, і він прагнув отримати від неї якомога більше. Сам Авраам був важливою особою в тій частині світу і звик давати вказівки, коли хотів, щоб щось було зроблено. Він дав Сарі вказівки, щоб вона допомогла приготувати їжу для цих виняткових гостей. Те саме стосується молодого чоловіка,

якому він наказав зарізати молодого теля і підготувати його до їжі. Буття 18:6,7

Авраам виявив певне хвилювання з приводу візиту трьох чоловіків, адже в оповіді сказано, що він «побіг до стада» і особисто вибрав теля, яке, як він знав, буде ніжним на смак. Візити Господа через Його уповноважених посланців не були для Авраама чимось новим. Хоча апостол Павло пояснює, що він «не знаючи того, приймав ангелів», цілком можливо, що він сприймав цих трьох чоловіків як щось більше, ніж вони відкривали. У будь-якому разі, він проявив себе як добрий і гостинний господар, а Сара, здається, охоче співпрацювала з ним.

Послання до Сари

Авраам стояв, поки його гості їли, тим самим беручи на себе роль слуги (Буття 18:8). Під час трапези троє чоловіків поцікавилися, де перебуває Сара. Хоча Сара допомагала готувати їжу, до цього моменту вона, очевидно, трималася осторонь. Тоді речник цих гостей сказав Аврааму: «Я неодмінно повернуся до тебе приблизно в цей час наступного року, і твоя дружина Сара матиме сина». Буття 18:10

Очевидно, намет був недалеко від місця, де їли чоловіки, бо Сара почула це оголошення і «посміялася в душі», або, як ми б сказали, «посміялася сама до себе». Однак ангел знав, що вона посміялася, і коли він пізніше згадав про це, Сара заперечила, але ангел сказав: «Ні, ти посміялася». Буття 18:12-15

«Чи є щось неможливе для Господа?» Це практичний урок для нас у цій розповіді. Це має

велике значення щодо здійснення Божого плану. Можливо, одна з причин, чому Господь дозволив Аврааму та Сарі так постаріти, перш ніж народився Ісаак, полягала саме в тому, щоб продемонструвати, що саме Він, а не вони, був відповідальним за виконання всіх Своїх обіцянок.

Сучасна церква, як і протягом століть минулого, помилково уявляла, що успіх Божих намірів на землі залежить від зусиль людини. Ми всі повинні радіти, що це не так і що Його план благословити всі родини землі через насіння Авраама неодмінно здійсниться. Це неодмінно, незважаючи на всі обставини, які, здається, свідчать про протилежне. Це «надія, яку ми маємо як якір душі, надійний і непохитний». Євреїв 6:19

Бог випробовує Авраама

Господь довіряє Своїм слугам справи, що стосуються їх самих та тих, ким вони особливо цікавляться. Узагальнено кажучи, народ Божий, просвітлений істиною, повинен цікавитися всім людством. Він повинен мати дух Авраама і виявляти ентузіазм щодо Божого плану — плану, за яким через насіння Авраама мають бути благословенні всі родини землі.

Господь вирішив знищити Содом через велику нечестивість міста. Однак Він використав цю нагоду, щоб випробувати зацікавленість Авраама до мешканців міста, а особливо його турботу про своїх родичів — Лота та його сім'ю, які там мешкали. «Чи маю я приховати свій план від Авраама?» — запитав Господь. «Бо Авраам неодмінно стане великим і могутнім народом, і всі

народи землі будуть благословенні через нього». Буття 18:17,18

У цьому уривку ми бачимо цікавий приклад того, як Бог зважає на розумові обмеження своїх слуг, щоб вони могли зрозуміти Його точку зору. Якщо переказати слова Бога до Авраама, то це означає, що Він почув звістку про те, що мешканці Содому та Гоморри були дуже нечестивими, тож Він зійшов, щоб це перевірити. Якщо вони були такими нечестивими, як вказувала звістка, Він, безперечно, знищив би їх. Насправді, звичайно, Творець всесвіту і Бог неба та землі не мав потреби особисто відвідувати землю, щоб отримати необхідну інформацію. Це був просто його спосіб говорити на рівні розуміння Авраама.

Авраам заступається

Авраам, очевидно, зрозумів, що Господь мав на увазі можливе знищення Содому та Гоморри. Він щиро благав Господа врятувати місто, особливо якщо там виявиться хоча б кілька праведних душ. Спочатку Авраам запитав, чи буде місто врятоване, якщо знайдеться п'ятдесят праведних душ. Коли він продовжував зменшувати цю кількість, можливо, він мав на увазі Лота та його родину. Буття 18:23-32

Господь проявив як терпіння до Авраама, так і готовність виявити милосердя, погодившись на його благання, навіть коли той продовжував зменшувати число. Як виявилось, не було навіть необхідних десяти праведних, тож міста були знищені. Буття 19:24, 25

Це піднімає важливе питання з огляду на Божу обіцянку благословити всі народи землі. Ісус

вказує, що не було зроблено жодних зусиль, щоб привести Содом і Гоморру до покаяння. Якби такі зусилля були, пояснив Ісус, вони б залишилися і не були знищені (Матвія 11:23, 24). Однак найголовніше, що Ісус також пояснив, що в період суду в Царстві їм буде надано можливість покаятися, змінити свої шляхи та здобути життя. Таким чином, ми бачимо чіткий приклад того, що, разом з рештою світу, про них буде згадано, у відповідності до обіцянки, даної Аврааму, що через його насіння будуть благословенні всі родини землі. Як же ми з нетерпінням чекаємо на швидке виконання цієї та всіх інших Божих обіцянок щодо Його людського творіння!